

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om
allmän ordning och säkerhet

2024-10-10

Ju2024/01121

Remissvar av betänkandet "En ändamålsenlig vapenlagstiftning" (SoU 2024:31)

Svenska Vapensamlarföreningen, "SVEVAP", tackar för möjligheten att få yttra sig över rubricerat.

SVEVAP lämnar huvudsakligen synpunkter och kommenterar rörande frågor om vapensamling och frågor av allmänt principiell karaktär. I övriga frågor varken tillstyrker eller avstyrker SVEVAP förslagen i utredningen.

SVEVAPs remissvar är uppdelat i 4 avsnitt:

- Våra allmänna kommentarer om utredningen
- Kort överblick av vapensamling i Europa och Sverige
- Samling av skjutvapen är idag reglerat endast i 2 kap. 4 § vapenlagen. Ett av utredarens uppdrag var att undersöka förutsättningarna för en mer detaljerad reglering. Avsnittet behandlar några centrala begrepp som förekommer i rättstillämpning i Sverige idag rörande samling. För en person som inte har stor detaljkunskap kan avsnittet vara svårtillgängligt. Avsnittet är tänkt som en bakgrund för att bättre förstå våra följande kommentarer kring utredningen.
- SVEVAPs konkreta synpunkter på utredningens förslag. Vi följer här utredningens kapitelindelning.

Utredningen

Utredningsdirektiven

Grundbulten i utredningsdirektiven är: "Det huvudsakliga syftet med översynen är att skapa ett regelverk som inte i onödan försvårar för legala vapeninnehavare som jägare och sportskyttar samt att göra regelverket mer överskådligt och lättillgängligt."

Då många av de senaste decenniernas utredningar haft uttalat restriktiva ambitioner var därför detta initiativ från regeringens sida mycket välkommet från SVEVAPs sida. Det finns ett behov av att göra en översyn av vapenlagstiftningen, med utgångspunkt i att åstadkomma ett balanserat regelverk.

Flera av de specifika frågor som utredningen skall behandla härrör från tillkännagivanden från riksdagen som tidigare regering lämnat utan åtgärd. Många av dem har riksdagen även framlagt upprepade gånger. För några av frågorna utredaren har att ta ställning till ska han dessutom, oavsett bedömning i sak, lämna förslag så att de kan genomföras. Det är en ganska tydlig signal från regeringen angående vad man ser som extra viktigt och därmed förväntar sig att ett bra underlag tas fram.

Utredarens förhållningsätt till direktiven

Det framförs också ett antal förslag som innebär förenklingar för legala vapenägare och som samtidigt skulle innebära minskat behov av administration från myndigheternas sida. Därutöver föreslås dock väldigt många regler av restriktiv natur. Några av dessa är av sådan övergripande karaktär att de övertrumfar alla andra hänsyn.

Utredaren glömmer också ganska fort bort sina egna föresatser. Under 3.5.1 kan man läsa:

"Målet med denna översyn är alltså inte är att åstadkomma en minskning av antalet vapentillstånd eller på annat sätt göra skärpningar av vapenlagstiftningen". Sedan föreslås istället att förbud införs mot innehav av ett flertal vapentyper, i vissa fall även tvångsinlösen av befintligt innehav.

Utredningens struktur och allmänna kommentarer om innehållet

Med ett omfång på 1300 sidor måste detta vara längsta utredning som gjorts inom vapenområdet. Storleken i sig utgör en utmaning. En sak vi generellt finner besvärande är att många förslag presenteras relativt begreppet "nuvarande ordning". Detta visar sig sedan i många fall vara ett av polismyndighetens allmänna råd, ett upphävd sådant eller en polisens nuvarande uppfattning i en fråga som man framfört till utredningen. Det hade varit en fördel om man konsekvent utgått från gällande lagstiftning. Förslaget till ny vapenlag följer inte den klassiska utformningen där befintlig reglering presenteras sida vid sida med förslaget, vilket gör det svårt att bedöma vilka förändringar som faktiskt föreslås

Många av de argument som framförs känns bekanta. En uppfattning som lyser igenom på flera ställen är att vi måste minska antalet legala vapen idag, för att om man nån gång i framtiden lyckats stoppa inflödet av illegala vapen kommer de kriminella i ökad utsträckning börja stjäla vapen från de civila vapeninnehavarna. Det resonemanget är inte nytt. För 50 år sedan oroade man sig för att detta skulle inträffa när man väl lyckats få bukt med stölderna ur militära förråd och från skytteföreningar.

En stor del av utredningen upptas av intetsägande resonemang där olika vapens farlighet diskuteras och att de därmed borde vara otillåtna för civilt innehav eller iaf att sådant borde begränsas kraftigt. Parallellt med detta presenteras statistik som inte stödjer påståendena utan i stället visar att det inte finns något problem med det legala innehavet.

En mycket märklig del är när utredaren börjar spekulera i framtida scenarier som omfattar att "tillståndsmyndigheten måste ta höjd för mera långsökta former av samhällsutveckling" (8.5.4). I ett läge där staten förlorat våldsmonopolet och inte kan upprätthålla lagen är givetvis lagarna meningslösa. Vi anser att det är direkt olämpligt (förutom att det är direkt ologiskt) att vid utformning av lagförslag ta sådana hänsyn.

Utredarens förhållande till polismyndigheten

Vi tycker oss kunna spåra många av utredningens förslag och resonemang direkt tillbaka till polismyndigheten. Myndigheten har svängt kraftigt vad gäller synen på legala vapen de senaste åren, och i och med det har man även gjort ett antal omtolkningar av rådande lagstiftning. Detta utan att lag eller förordning ändrats under tiden.

De flesta myndigheter har, förutom ett ansvar för att ta fram regler och ge tillstånd, ett intresse av att området de ansvarar för fungerar väl. Transportstyrelsen skriver t ex på sin hemsida: *”Vi utvecklar ett tillgängligt transportsystem med hänsyn till säkerhet, miljö och hälsa. Med respekt för konsekvenser för medborgare och näringsliv utformar vi regler och följer upp att de efterlevs.”*

Polismyndigheten däremot har inget uppdrag att främja jakt, målskytte och samling. Ansvaret för vapentillstånd är en sidouppgift utanför kärnverksamheten. Samtidigt verkar flera ledande företrädare för myndigheten ha inte bara en neutral utan rent av negativ inställning till civilt vapeninnehav överhuvudtaget. Statistiken visar att det är en försumbar del av de kriminellas vapen som går att härleda till ett tidigare legalt innehav i Sverige. Det innebär dock att det uppstår en försumbar negativ påverkan på kärnuppdraget att minska brottsligheten. Men då det inte finns något alls i den andra vågskålen som verkar i positiv riktning får detta ett helt oproportionerligt genomslag. De uttalanden som tjänstemän vid polismyndigheten gjorde i media när Naturvårdsverket nyligen ändrade sina bedömningsgrunder angående skjutvapens lämplighet för jakt belyser detta (1).

1. *”Läckageteorin - Att spräcka den institutionella filterbubblan”*, Fahlqvist och Eriksson, Gävle 2024

Sammanfattning

SVEVAP ser med oro på samhällsutvecklingen. Det har nyligen konstaterats att gängkriminella agerar proxies för främmande staters räkningen. Det kan ge dem tillgång till resurser de annars inte skulle haft, både ekonomiskt och i form av mer avancerade vapen som smugglas in i landet. Deras brottsutövning kommer breddas och kan komma att omfatta även rena terroråd. Gängkriminella har även konstaterats infiltrera våra myndigheter, och kan även där börja agera för främmande makts räkning. På sikt innebär det ett större hot mot landet än skjutvapenvåldet.

För att möta den utvecklingen är det tydligt att samarbetet mellan myndigheter behöver förbättras och att ansvarsfördelningen måste tydliggöras. Regeringen har här en viktig uppgift när det gäller att styra myndigheterna i rätt riktning,

Allmänt om vapensamling

Vapensamling i Europa

Privat vapensamlade är sedan länge en erkänd och etablerad verksamhet i hela Västeuropa och de delar av Centraleuropa som inte blev lydstat under Sovjetunionen efter andra världskriget. Efter berlinmurens fall, har eller håller vapensamling på att etableras även i dessa länder, i takt med att den repressiva inställningen till civilt vapeninnehav som präglar kommunistiska diktaturer mönstras ut.

Samarbetsorganisationen FESAC, Foundation for European Societies of Arms Collectors, bildades 1993 som ett samarbetsorgan mellan vapensamlarföreningar i olika länder. Sverige, Norge, Danmark och Finland är alla medlemmar.

Ett av intresseområdena för FESAC är givetvis jämförelser av hur vapenlagstiftningen är utformad i de olika medlemsländerna. I den senaste sammanställningen från 2022 finns data från 15 medlemsländer. 13 av dessa är EU-länder och 2 omfattas av Schengensamarbetet, vilket gör att de precis som Sverige påverkas av direktiv och lagstiftning på EU-nivå. Detta gör att vi har en ganska god uppfattning om de juridiska förutsättningarna för samling av licenspliktiga skjutvapen och andra föremål i Europa.

Samling var innan 2017 års uppdatering av EU:s vapendirektiv inte reglerat på EU-nivå. Det var en fråga för nationell lagstiftning. EU-direktivet införde följande definition:

samlare: varje fysisk eller juridisk person som samlar in och bevarar skjutvapen, väsentliga delar eller ammunition för historiska, kulturella, vetenskapliga, tekniska eller utbildnings- eller kulturarvsrelaterade ändamål, och som erkänts som sådan av den berörda medlemsstaten.

Vapensamling i Sverige

Historia

Samling av skjutvapen och andra vapen, ammunition och militaria har givetvis alltid pågått i Sverige. Att samling av tillståndspliktiga skjutvapen inte började omnämnas i lagstiftningen före 1966 verkar inte ha utgjort något större hinder. Prop. 1973:166, s. 56 omnämner att: *"För att en person skall få tillstånd att förvärva skjutvapen för vapensamling bör emellertid enligt föreskrifterna krävas, att **han redan har en mer betydande samling** eller att det av omständigheterna framgår att han har för avsikt att åstadkomma en vapensamling."*

Genomgående löper som en röd tråd genom utredningar och förarbeten myndigheternas klivna förhållningssätt till vapensamlandet. Dels inser man privat vapensamlares betydelse för bevarande av kulturarvet samtidigt som man oroar sig för säkerhetsriskerna knutna till deras innehav.

Samlarföreningar

Några av samlarföreningarna i Sverige är

- SVEVAP - Svenska Vapensamlarföreningen (grundad 1967),
- GVHS - Göta Vapenhistoriska Sällskap (grundad 1977)
- SVHS - Svenska Vapenhistoriska Sällskapet (grundad 1923)
- SVHF - Skånes Vapenhistoriska Förening (grundad 1940)
- EVHF - Eskilstuna vapenhistoriska förening (grundad 2005).

Begrepp rörande samling

Samlingsområdet

"Ett samlingsområde ska få godkännas endast om samlingen har en tydlig inriktning och avgränsning. Av godkännandet ska framgå samlingens inriktning och avgränsning och vilka föremål som samlingsområdet omfattar ... I det ligger bl.a. att det ska vara möjligt att åstadkomma en i stort sett komplett samling" - Ur utredningen

För vapensamling i Sverige finns en princip att föremål skall bevaras inom ramen för en kontext, benämnd samlingsområde. I vår jämförelse av 15 länder finns samma tanke i någon form i åtta av dem. I vissa länder gäller det bara för samling av vapen i EU kat. A (helautomatiska skjutvapen m.m.), eller kat. A och B. I vissa länder beviljas du från början flera områden. I övriga sju så anses vikten av att bevara kulturarvet, dvs föremålen, överväga behovet av att ställa krav på begränsningar.

Idéen att bevara föremål inom ramen för en kontext är allmängiltigt vedertagen. Föremålet blir då en del av en större helhet. Beträktat inom ramen för kontexten får föremålet ett mervärde.

Vi vill i det här avsnittet belysa några begrepp av central betydelse för förutsättningarna för samling i praktiken.

Inriktning och avgränsning

Det är inte närmare definierat i lagstiftningen hur orden "inriktning" och "avgränsning" skall tolkas i samlingsområde, vare sig enskilt eller inbördes. Ska vapentypen alltid anses vara en del av inriktningen, medan precisering av en viss epok allt anses vara en avgränsning? Samma samlingsområde kan formuleras på flera olika sätt, ex:

- Svenska arméns handeldvapen mellan 1900 och 1945, ej helautomatiska vapen.
- Svenska arméns pistoler, revolverar och gevär, mellan åren 1900 och 1945.

Föremålmässigt kommer samlingsområdena vara likvärdiga. I första fallet uppfattas "ej helautomatiska vapen" som en avgränsning. I andra fallet är det tidsepoken.

I 8.2.2 framstår det först som om orden i överrättspraxis anses vara ekvivalenta: "*Vid bedömningen av om innehavstillstånd ska beviljas för samlingsändamål är det nödvändigt att beakta den avsedda inriktningen för samlingen och om vapnet i fråga kan anses ha sin plats inom denna. Frågan om hur samlingen ska avgränsas ingår alltså som en del i tillståndsprövningen*"

Sedan verkar det göras åtskillnad mellan dem: "**Samlingsinriktningen** måste formuleras på ett sådant tydligt och **avgränsat** sätt att det vid en objektiv bedömning är möjligt att avgöra om ett vapen har sin plats i samlingen. Avgränsningen ska även möjliggöra för Polismyndigheten att senare kunna avgöra om ett vapen passar in i samlingen."

Fast i själva verket handlar det om att samlingsinriktning och samlingsområde i regel ges exakt samma innebörd, se t ex 6 kap., Vapen för samlingsändamål, i polismyndighetens allmänna råd: "*Sedan en samlares **samlingsinriktning eller område** har prövats*". Det mest frekvent använda uttrycket i de allmänna råden är "avgränsat samlingsområde".

Vad gäller avgränsning har vi också noterat att om en samlare anger en explicit antalsbegränsning (ofta en ren konsekvens av sina urvalskriterier), dvs använder en av de naturligaste tolkningarna av ordet i vardaglig användning, anses det oftast vara ett tecken på att samlingsområdet inte är tillräckligt avgränsat.

Vi kan också konstatera att det idag råder en viss förvirring inom rättstillämpningen. Ur en förvaltningsrättsdom från 2024: "*Polismyndigheten har i det överklagade beslutet angett att då X.X samlingsinriktning omfattar en relativt stor mängd helautomatiska vapen som han har avgränsat sin samling från, har han ingen möjlighet att få en något så när komplett samling.*"

Slutligen kan vi konstatera är att det saknar betydelse för formuleringen av samlarområdet vilka delar av det som räknas som inriktning eller avgränsning.

Kompletthet

Att man ska kunna uppnå en komplett samling har i Sverige företrädesvis kommit att tolkas som "en av varje modell". Vi menar att tolkningen av "komplett" måste sättas i relation till samlingsområdet och vad samlingen vill visa.

Exempel

Om man samlar jultallrikar från en viss tillverkare så är det väldefinierat vad en komplett samling är. Det finns bara en tallrik från varje år och alla de tallrikarna är identiska. Sambandet är givetvis att de är från samma tillverkare.

Samlingsområdet "*Svenska arméns handeldvapen 1867-1945, ett exemplar av varje fastställd modell*", går också att få komplett i klassisk bemärkelse. Samlingsinriktningen betonar det historiska sambandet mellan föremålen, de har använts av ett visst lands arme. För en svensk samlare finns också en tydlig koppling till kulturarvet. Vi kan kalla det *ett naturligt samlingsområde med naturliga samband*.

Föremålen i området belyser dock även den generella vapentekniska utveckling som skett under perioden. Ett närliggande område är "*Konstruktionsprinciper hos svenska arméns handeldvapen 1867-1945*". Det primära syftet med samlingen ändras då och fokus skiftar till att på visa på skillnaderna mellan föremålen.

För samlingen som handlar om teknikutveckling behövs färre föremål för uppnå det man vill visa med samlingen. Alla svenska modeller av musergevär har samma grundläggande tekniska konstruktion. Om man vill belysa själva grundmekanismen räcker det med en av dem. Man behöver då en av fyra möjliga modeller: m/96, m96-38, m/38, m/41. För andra vapenmodeller i samlingen kanske det bara finns en att välja på.

Antag att en samlare närmar sig området från konstruktionsperspektiv. Efter att ha satt sig in i området bedömer samlaren att för att få med ett representativt vapen för varje grundkonstruktion behöver han totalt 10 skjutvapen (av 25 möjliga) för att syftet med samlingen – att på grundläggande nivå belysa olika konstruktioner av svenska arméns handeldvapen - skall vara uppfyllt.

Han lämnar in ansökan där han anger syftet med samlingen, listar varje konstruktionstyp och vilken eller vilka vapenmodeller som är representativa för just den, och anger samlingsområdet "*Konstruktionsprinciper hos svenska arméns handeldvapen 1867-1967, totalt 10 vapen*".

I vår mening borde detta kunna anses vara ett samlingsområde med en tydlig inriktning och avgränsning, med goda möjligheter att kunna bli komplett. Samlaren har gjort ett regelbaserat urval som det är fullt möjligt för en annan person att följa. Samlingens värde som helhet borde objektivt kunna anses vara större än om man slumpvis valt 10 av 25 vapen, dvs vapen får ett mervärde när de ses som en del av samlingen.

Efter att ha studerat ett antal domar från förvaltningsrätt och kammarrätt de senaste 2 åren som rör liknande fall kan SVEVAP konstatera följande:

Detta leder i de flesta fall till att polismyndigheten meddelar avslag med följande motiveringar (våra kommentarer inom parentes):

- "Samlaren kan inte namnge de vapen som ska ingå i samlingen" (Samlaren har angett: Mausermekanismen kommer representeras av en av följande modeller: m/96, m/96, m96-38, eller m/41)
- "Ett stort antal vapen faller inom den avgränsning som samlaren uppgivit." (polismyndigheten menar att det *naturliga* samlingsområdet "Svenska arméns handeldvapen 1867-1945, ett exemplar av varje fastställd modell" innehåller 25 vapen)
- "Det är oklart varför just **10** vapen skulle göra samlingen komplett." (om samlaren själv anger en antalsbegränsning tolkas det regelmässigt som ett tecken på att samlingen är otillräckligt avgränsad.)

I de fall målen hamnar i kammarrätten brukar avslag motiveras med:

- "Samlingen kommer maximalt omfatta 10 vapen, ett vapen med varje konstruktionsprincip, men den begränsningen **möjliggör inte för någon annan än samlaren själv att avgöra om ett vapen passar in i samlingen.**"

Sammanfattning

I verkligheten är givetvis det naturliga samlingsområdet ofta mycket större än i vårt kraftigt förenklade exempel. Det finns många fler föremål som är inbördes utbytbara.

En av nackdelarna med utredarens förslag med föremålslistor är att det sannolikt kommer förstärka uppfattningen om att vapensamlande bygger på samma princip som att samla jultallrikar.

Utredaren inser problemet men lämnar det därhän med kommentaren "*Beträffande vissa samlingsinriktningar, exempelvis **graverade vapen**, kan det **dock vara svårt att göra en förteckning över vilka vapen som samlingen avser att omfatta.***". Vi finner det otillfredsställande.

Istället för att använda termer som "komplett" och "avgränsning" borde man resonera i termer av vad man vill visa med samlingen eller vad syftet med den är. För många samlingsinriktningar betyder komplett att "*samlingen uppvisar en tillräcklig variation rörande den eller de egenskaper den vill belysa*".

SVEVAPs detaljerade synpunkter

6.9 Det saknas anledning att tydliggöra eller ändra tillståndsprövningens omfattning

SVEVAP delar riksdagens ståndpunkt att polismyndighetens tillståndsprövning endast ska omfatta tillståndspliktiga vapendelar

6.10 Obrukbara skjutvapen

- SVEVAP **avstyrker** förslaget att polismyndigheten ska ges föreskriftsrätt om hur ett skjutvapen skall göras varaktigt obrukbart.

Vi anser de av utredaren redovisade exemplen i förarbetena även framgent bör vara vägledande.

8 Innehavstillstånd för vapensamlare

8.2 Gällande rätt

8.2.1 Bestämmelserna och deras bakgrund

Vi vill belysa några aspekter rörande 2 kap. 4 § vapenlagen. Enligt förarbetena (Prop. 1990/ 91:130, s.57) skall sökandens uppfattning tillmätas stor betydelse vid bedömningen av om ett skjutvapen har samlingsvärde. Det följer naturligt av att det är samlaren som besitter sakkunskaperna inom vapenhistoria, teknik, vetenskap etc.

Tillståndsmyndigheten saknar sådan kunskap och bör normalt inte ge sig in på en prövning av vilket värde som del aktuella vapnet har från ren samlarsynpunkt (Prop. 1973:166 sid 115).

Samlaren måste dock kunna motivera, "ange omständigheterna" (Prop. 1990/ 91:130, s.57) eller ge in "uppgifter eller dokumentation" (Prop. 1973:166 sid 115), som visar att ett föremålet har ett samlarvärde. Att ett föremål är historiskt, sällsynt, artistiskt, har en viss proveniens etc. är allmänt accepterade grunder för samlarvärde.

EU-direktivet Art. 1.8 har nu defilerat samlare samt ändamål som är godtagbara för samling: *historiska, kulturella, vetenskapliga, tekniska eller utbildnings- eller kulturarvsrelaterade ändamål*

8.2.2 Överrättspraxis

Se i första hand våra kommentarer under "Samlingsområdet - Inriktning och avgränsning" ovan.

En viktig faktor bakom den förvirring som vi menar delvis råder inom rättstillämpning är "*Samlingsinriktningen måste formuleras på ett sådant tydligt och avgränsat sätt att det vid en objektiv bedömning är möjligt att avgöra om ett vapen har sin plats i samlingen.*"

Förutom att det står samlingsinriktning och inte samlingsområde är en det sammanblandning av två saker: 1. *Samlingsområdet ska fastställas* 2. *När det är avklarat behöver det vid ansökan vara så enkelt som möjligt för tillståndsmyndigheten att verifiera att föremålet ryms inom samlingsområdet.* I kombination med *objektiv bedömning* har det inneburit att domstolarna i flera fall söker bedöma "samlarområdets samlarvärde". Detta drabbar regelmässigt alla samlingsområden där det från början inte går att specificera exakta modeller (se exemplet om konstruktionsprinciper).

Man kan uttrycka det som att nuvarande praxis innebär följande tolkning: "*förutom att samlingen har en tydlig inriktning och avgränsning, skall sökanden **utöver att motivera** varför han gjort just den avgränsningen, **även motivera avgränsningen i relation till alla andra avgränsningar som skulle kunna ha gjorts***".

Vad det egentligen är frågan om framgår faktiskt tydligare i polismyndighetens allmänna råd: "*Begränsningen bör också vara så klart angiven att det är möjligt att **senare** avgöra vilka vapen som har sin givna plats inom en viss samlingsinriktningen*".

8.2.3 Polismyndighetens allmänna råd

SVEVAP menar att exemplen på avgränsade samlingsområden som anges i råden är fungerande. Vi anser dem relevanta. I så gott som varje yttrande vi fått ta del av som gått vidare till domstol den senaste åren så räknar polismyndigheten upp dem i bakgrunden till sin motivering. Det framstår som märkligt ifall de verkligen skulle anses vara föråldrade.

Ordet "omöjligt" får sättas i relation till vad en dedikerad samlare kan åstadkomma på 60 år. Idag anses en komplett samling Parabellumpistoler omfatta ca. 325 varianter. G L Sturgess kompletta (mer än kompletta får vi tillägga) samling finns beskriven i "*Pistole Parabellum – History of the "Luger system"*", vol. I-III, CGP 2010, totalt 1930 sidor.

Se våra synpunkter i avsnittet "Samlingsområdet". Rörande förvaring, se 19.9.

8.2.4 Vapendirektivet

Se 9.11.

8.4 Förutsättningarna för samling bör förtydligas

Vi delar utredarens bedömning att förutsättningarna för samling bör förtydligas.

8.5 Godkänt samlingsområde

8.5.1 Kravet på samlingsvärde bör förtydligas i den del som avser samlingsområde

- SVEVAP avstyrker förslaget mot bakgrund av oklarheter rörande tillämpningen

Vi anser detta vara ett svårtolkat avsnitt. När vi läser rubriken får vi först intrycket att det handlar om att göra den naturliga utvidgningen av 2 kap. 4 § vapenlagens principer rörande enskilda föremåls samlarvärde till att även gäller godkännandet av själva samlarområdet, dvs att **stor betydelse skall tillmätas sökandens uppfattning**. Men när sen utredaren upprepar vad vi anser vara delvis missvisande överrättspraxis som grunder för godkännande känns det tveksamt.

Vidare kan inte vandelsprövning sammanblandas med bedömning av enskilt föremåls samlarvärde. För att avgöra om seriöst samlarintresse föreligger kontaktas lämpligen etablerad samlarförening för bedömning av samlingsområdet. Ekonomiskt värde i sig kan inte ligga till grund för samlarvärde, det måste formuleras som att föremålets ekonomiska värde till stor del härrör från dess samlarvärde.

- SVEVAP förordar att hänsyn tas till befintliga samlare

SVEVAP anser att sk *Grandfathering* måste ske rörande beslut om godkänt samlingsområde för befintliga samlare, dvs "*personer som vid ikraftträdandet av bestämmelserna innehar vapen för samlingsändamål*". Om utredarens förslag om att "godkännandet bör avse särskilda föremål" antas blir detta också väldigt enkelt, samlingsområdet kan då definieras direkt utifrån existerande vapeninnehav.

Detta är också något som berör 8.8. En förutsättning för att överföring skall vara möjligt är att samlingen kommer få godkänt samlingsområde. Det är vanligt att äldre samlingar har en ganska bred inriktning. Det finns alltså ingen garanti för att området skulle godkännas vid ny prövning. Samtidigt är det ju troligen de som har de största värdet ur kulturarvssynpunkt. I 8.5.3 föreslås förvisso rörande

samlingsområden att "godkännande bör vidare vara individuellt." Även om detta antas kommer iaf ett existerande godkännande ha en viss prejudicerade verkan.

Se även 10.6.

8.5.2 Samlingsområdet bör inte prövas i varje tillståndsärende

SVEVAP instämmer i bedömningen.

Vad gäller att synen på vilka vapen som är särskilt samhällsfarliga kan förändras över tid, så är det tyvärr svårt att ta sådan hänsyn när det gäller att bevara vårt kulturarv. Det är precis sådana överväganden som leder till att delar av det kulturhistoriska arvet går förlorat. Vi skulle vilja vända på utredarens argument och istället säga: Vissa vapen som i dag anses olämpliga att ingå i samlingar kommer inte nödvändigtvis anses olämpliga för det ändamålet längre fram.

Det är därför viktigt att det är bara är de rent allmänna grunderna, t ex risk för missbruk, som kommer i fråga när det gäller att neka tillstånd.

Givetvis innebär det ett stor förtroende från samhällets sida att få bli vapensamlare. I Finland görs därför en mer omfattande bakgrundskontroll av personer som vill bli erkända samlare. Det blir då också lättare att ge det förtroendet. Det var även mot bakgrund av detta vi tog upp frågan.

8.5.3 Godkännande av samlingsområde

(Förslaget verkar innehålla ett rent språkligt fel. Lydelsen bör vara "...i samband med **att** ett tillstånd att inneha skjutvapen för samling **ges** få besluta...")

- SVEVAP ser förslaget som ett steg i rätt riktning, men det behöver omarbetas
- SVEVAP avstyrker därför förslaget i dess nuvarande form

Utöver våra synpunkter nedan hänvisar vi till vårt resonemang i avsnittet "Samlingsområdet" och kommentarer i 8.2.2.

Grundläggande förutsättningar för godkännande av samlingsområde

- SVEVAP **föreslår** att ett samlingsområde bör godkännas endast om samlingen har en tydlig inriktning.

Samlingsområden som inte går att beskriva enbart i termer av vapentyp, modell, fabrikat och kaliber, utan som fokuserar på andra egenskaper hos vapnen såsom konstruktionslösningar, teknisk utveckling, eller artistiska egenskaper såsom gravyr, anses regelmässigt vara otillräckligt avgränsade. Vi föreslår därför "tydlig inriktning" framför "avgränsat samlingsområde".

Till viss del anser vi utredaren ger stöd för detta när han i 8.7.1 tar upp att hänsyn bör tas till icke-licenspliktiga föremål. Området "Skjutvapen använda av svenska armén genom tiderna" har onekligen tydligare inriktning än avgränsning.

Riktlinjerna om vilka vapen som anses moderna i fungerar också som en form av generell avgränsning som påverkar alla samlingsområden. Se 8.7.1.

- Synen på vad som ska anses vara en komplett samling behöver breddas

Se tidigare kommentarer

- SVEVAP **föreslår** att om svårigheter vid bedömning av om samlingen har en tydlig inriktning kan polismyndigheten inhämta yttrande från samlarförening

Vi föreslår att etablerade samlarföreningars roll i processen skall formaliseras. Det är de som sitter på områdeskompetensen. Vi vill också tillägga att polismyndigheten i viss utsträckning redan gör detta och har gjort så under lång tid.

Vi föreslår inte något krav på obligatoriskt medlemskap i samlarförening.

Godkännandet bör avse särskilda föremål

Vi uppskattar att utredaren på ett tydligt sätt belyser grunderna för sitt ställningstagande i denna fråga.

Vi ser också stora fördelar med att införa föremålslistor, framförallt skulle det väsentligt underlätta handläggningen och det skulle innebära en ökad trygghet för samlaren.

Vi redogör för svårigheterna med detaljerade listor i avsnittet "Samlarområdet". Utredaren noterar problemet men föreslår ingen egentlig lösning.

- SVEVAP anser att det måste **förtydligas** att ändring eller utvidgning **regelmässigt bör** medges om samlingen fortfarande har en tillräckligt tydlig inriktning

Helt avgörande för hur ändamålsenligt förfarandet blir i praktiken är vilka krav som kommer ställas när samlaren begär ändring eller utvidgning av samlingsområdet. Det är tydligt att begäran av ändring eller utvidgning är tänkt att vara ett helt odramatiskt standardförfarande, vilket utredaren uttrycker i termer av att det "*regelmässigt bör medges*". För vissa samlarområden kommer det snarare vara regel än undantag man i början bara kan ange ett fåtal specifika modeller.

Se även Kammarrätten i Jönköpings dom den 16 april 2020 i mål nr 2827-19, och det något märkliga resonemanget kring orden "ska" och "få". Domen refereras rutinmässigt till av polismyndigheten.

Vi påminner också att EU-direktivet specifikt listar kultur och utbildning som godtagbara grunder för samlarvärde. Detta kan leda till att samlingsområden som är formulerade på ett annat sätt än vad som är brukligt idag, t ex "*Art Deco stilens påverkan på skjutvapenformgivningen 1920-1940*".

Allmänt vad gäller ändring och utvidgning av ett samlingsområde konstaterar vi att det absolut vanligaste fallet till att man vill lägga till ett föremål på listan, är för att exakt modell inte går att fastställa i förväg. Att forskningsläget förändras kommer inträffa ganska sällan.

Samlaren bör kunna antas få tillstånd att inneha föremålen

Se våra synpunkter under respektive berörd punkt: 8.7.1, 8.7.2, 9.11, 20.8.

En samlare bör kunna ha mer än ett samlingsområde

- Pga det livslånga samlingsintresset är det vanligt att av överförande av hel samling blir aktuellt pga samlaren avlider. Behovet av mer än ett samlingsområde blir då omedelbart. Hänsyn till det måste tas.

8.5.4 Förhållandet till vårt förslag om en ny grundläggande förutsättning för innehavstillstånd

Vi delar inte utredarens bedömning att 20.8 skall vara tillämplig när ett skjutvapen omfattas av ett godkänt samlingsområde. Om det ändå blir så, instämmer vi i att det bara är i sällsynta fall som tillstånd nekas. SVEVAP avstryker förslagen i 20.8, se denna punkt.

8.7.1 Moderna skjutvapen

Utredarens förslag: *En enskild person ska få ges tillstånd att inneha moderna skjutvapen för samling endast om vapnet ska ingå i en samling som till klart största delen består av skjutvapen tillverkade före 1946.*

- SVEVAP **avstryker** förslaget i dess nuvarande formulering och föreslår istället följande modifierade formulering:

SVEVAPs förslag: *En enskild person ska få ges tillstånd att inneha moderna skjutvapen för samling endast om vapnet ska ingå i en samling som till klart största delen består av skjutvapen som är äldre än 50 år. Vid bedömningen bör hänsyn även tas till de skjutvapen personen innehar utan krav på tillstånd.*

SVEVAP föreslår att en rullande 50-års gräns införs till förmån för ett fast årtal. Tiden står som bekant inte stilla. Utredaren nämner även att polismyndigheten i vissa rättsfall framfört liknande uppfattning.

Liknande regleringar finns redan. Den mest kända rör fordon där samhället uppmuntrar till bevarande genom olika lättnader. Fordon 30 år eller äldre är skattebefriade och behöver bara kontrollbesiktigas vartannat år. Veteranfordon 50 år eller äldre är besiktningbefriade.

Vi uppskattar att utredaren ser till helheten och tar upp även icke-licenspliktiga föremål. Vår indelning av vad som kräver tillstånd eller inte, som dessutom förändras över tiden, saknar historisk relevans. Om samlingsområdet är "Skjutvapen använda av svenska armén genom tiderna" så finns det en mycket stor mängd av hjullås-, flintlås-, slaglås vapen och kammarladdare som ingår i området. Först 1863 dyker de första licenspliktiga föremålen upp. Vi tycker att det även bör framgå av förslaget.

8.7.2 Tyngre, utpräglat militära vapen

Utredarens förslag: *En enskild person ska få ges tillstånd att inneha pansarskott, granatgevär och andra tyngre, utpräglat militära vapen för samling endast om föremålet är av särskilt stort historiskt värde och personen sedan minst fem år innehar skjutvapen för samling.*

- SVEVAP **konstaterar** att det i dagsläget inte finns något förbud mot innehav av tyngre vapen
- SVEVAP **avstyrker** därför förslaget då det innebär en skärpning av nuvarande lagstiftning.
- SVEVAP **anser** att förutsättningarna för samling av tyngre vapen behöver utredas närmare

Kanoner, haubitsar, etc. ansågs innan 2006 inte medföra några större svårigheter att bevara till eftervärlden ur säkerhetssynpunkt. I FAP 551-3:s revidering 2006 (RPSFS 2006:12) lades följande mening till i de allmänna råden om samling: "Tillstånd till innehav av tunga, utpräglat militära vapen t.ex. pjäser bör dock endast meddelas för museer eller liknande."

Utredaren har således fel i sak när han skriver: *"Det finns alltså skäl att utöka möjligheterna att inneha sådana vapen jämfört med vad som gäller enligt nuvarande ordning."* Det finns i dagsläget inget förbud i vapenlagstiftningen. Vi finner det anmärkningsvärt att ett 18 år gammalt allmänt råd refereras till som *"nuvarande ordning"*.

Några egenskaper som karakteriserar föremål i denna kategori:

- Föremålen är i regel väldigt otympliga och svåra att handha. T ex 15,2 cm kanon m/37 väger 14.8 ton och hade en servis om 15 man när den var i tjänst.
- Det är förenat med väldigt stor svårighet, på gränsen till omöjligt, att få tag på skarpa granater och projektiler. Vad vi förstår uttalades detta samstämmigt av företrädare för SFHM och Armémuseum under deras möte med utredningen.

Vi instämmer i utredarens bedömning att: *"Vapnen är dock i allmänhet svåra att bära med sig och dölja. Det har inte framkommit att vapentyperna i allmänhet är särskilt attraktiva för användning i kriminella sammanhang."*

Det finns i dagsläget ingen anledning för kriminella att försöka komma över en kanon. Om de vill skicka iväg en sprängladdning på lång håll så kommer de göra det med en drönare.

Vad gäller engångs pansarskott så måste det fastställas om de ska klassas som ammunition eller skjutvapen, eller ha någon egen klassificering som *"utskjutningsanordning för projektil av grövre kaliber"*. Vad vi förstår betraktas avskjutna engångs pansarskott av försvarsmakten som tomhylsor, dvs licensfria.

- SVEVAP **anser** att det behövs en anpassad lagstiftning för samling av tyngre vapen

Vi föreslår att förutsättningarna för samling av tyngre vapen och understödsvapen tydliggörs, rörande t ex förvaringskraven. Det är uppenbart orimligt att ha en kanon i ett säkerhetsskåp. Samling av tyngre vapen är tillåtet i Finland, både i fungerande och deaktiverat skick, vilket skulle kunna vara en möjligt utgångspunkt.

Pga de praktiska problem med att hantera dessa otympliga föremål, de stora kostnaderna för förvärv, samt att de är väldigt sällsynta på marknaden ser vi det som osannolikt att en återgång till att följa lagstiftningen skulle leda till en rush av nya kanonsamlare. Det är uppskattningsvis bara en handfull personer i landet som har de materiella förutsättningarna i kombination med intresset. Desto mer angeläget är att det blir möjligt, så att även dessa delar ur vårt vapenhistoriska kulturarv kan bevaras till kommande generationer.

8.8 Överföring av hela samlingar

- SVEVAP **instämmer** i bedömningen att det ska gå att överföra hela vapensamlingar mellan samlare, samt **förordar** att det även kommer till uttryck i författningstexten.

Vi instämmer till fullo i att *"En privat vapensamling kan vara av stort kulturhistoriskt värde. Om hela vapensamlingar inte kan överföras mellan enskilda personer kan det ha negativa effekter ur ett vapenhistoriskt perspektiv och för bevarandet av kulturarvet."*

Givet rådande praxis ser vi det som ogenomförbart om det inte ges ett explicit stöd i författningen.

Se även våra kommentarer rörande 8.5.1 och 8.5.3.

8.9 Användning av samlarvapen

- SVEVAP anser att det bör gå att förenkla och eventuellt automatisera ansökningsförfarandet

Utredarens förslag till utformning av ansökan syns vara onödigt byråkratiskt. Vi föreslår att ett antal fasta grunder för skjutning med samlarvapen fastställs:

- Teknisk kontroll vid överlåtelse, historisk tävling, forskningsändamål samt utbildning.

Vid ansökan behöver då bara grund anges som skäl. Vid uppvisning används inte skarp ammunition. Detta bör inte räknas som skjutning och därmed kunna genomföras utan tillstånd.

I Finland sker ansökan via e-post och behandlas inom max 48 timmar. Man kan också tänka sig att digitalt ansökningsformulär upprättas. Ansökan bör ske per tillfälle, inte per vapen.

8.10 Innehav av ammunition för vapensamling

- SVEVAP **avstyrker** att samlares innehav av ammunition till sina vapen skall begränsas till endast en öppnad ask då det innebär en skärpning av nuvarande lagstiftning.
- SVEVAP **föreslår** därutöver att innehav utan särskilt tillstånd av 50 patroner per samlarvapen tillåts.

Utredaren konstaterar själv att: *"vapenlagens och vapenförordningens krav inte är högre ställda än att den som innehar skjutvapen för samling får ges tillstånd att inneha ammunition som passar till vapnen om det skäligen kan antas att egendomen inte kommer att missbrukas."*

Rörande polismyndighetens nu upphävda allmänna råd: *"I förhållande till någon som utan anmärkning samlar på skjutvapen sedan flera år tillbaka framstår de allmänna råden dock som alltför ingripande."*

I praktiken har det de senaste åren varit förenat med avsevärda svårigheter att få tillstånd att inneha ammunition till samlingsvapen, oavsett hur länge man varit samlare. Vi föreslår därför att man som tillbehör generellt får inneha en viss mängd ammunition till varje samlarvapen. Innehav därutöver får man ansöka om tillstånd till enligt nuvarande ordning.

Vi ser inte att någon anpassning av förvaringsvillkoren är nödvändig, då de flesta samlare redan omfattas av krav på värdeskåp och larm klass 3.

Nuvarande möjlighet till separat ammunitionssamling enligt 2 kap. 8 § andra meningen bör kvarstå.

9 Innehavstillstånd för helautomatiska vapen och enhandsvapen

9.7 En särskilt sträng reglering behövs

SVEVAP uppfattar det som ytterst märkligt att helautomatiska vapen och enhandsvapen skall klassas som samhällsfarliga. Handeldvapen betraktas som en homogen grupp i vapensammanhang, därav just gruppbetegnelsen handeldvapen. Vi förknippar begreppet "samhällsfarliga" mera med kärn-, biologiska- och kemiska vapen eller massiv förekomst av landminor.

SVEVAP tänker inte ge sig in i diskussioner om olika vapentypers relativa farlighet då det är i högst grad beroende av omständigheterna vad som kan räknas som farligast i en viss situation. Vi konstaterar dock att utredaren inte anser pansarskott och granatgevär vara samhällsfarliga (SVEVAP delar den uppfattningen). Dessa kategoriseras dock som understödsvapen vilket är en *tyngre* vapentyp. Mot bakgrund av det framstår det som ännu märkligare att handeldvapen skulle vara samhällsfarliga

Vi konstaterar rörande helautomatiska vapen att inte ett enda sådant stulits 2017, 2022 och 2023, enligt utredarens egen statistik.

9.11 Innehav för annat än skjutning

- SVEVAP **avstyrker** att förbud mot innehav av helautomatiska vapen för samlingsändamål införs, då det innebär en skärpning av nuvarande lagstiftning.
- SVEVAP **tillstyrker** att kravet på synnerliga skäl tas bort för enhandsvapen för samlingsändamål, samt **avstyrker** att det ersätts med ett krav på särskilda skäl.
- SVEVAP **förordar** att kravet på synnerliga skäl tas bort för helautomatiska skjutvapen för samlingsändamål.

Utredningens uppdrag var att *“överväga om kravet på synnerliga skäl för innehav av helautomatiska vapen och enhandsvapen kan förtydligas eller ersättas med särskilda skäl”*. Istället föreslår han ett uttalat förbud för innehav av helautomatiska vapen för samling.

Som motivering anför utredaren bl a att polismyndigheten i ett nyligen upphävt allmänt råd hävdade att det aldrig går att göra ett helautomatiskt skjutvapen varaktigt obrukbart. Sedan anmäler utredaren motsatt åsikt till vad han gjorde i 5.4, s. 247 och hävdar att det går att återställa kat. A vapen deaktiverade enl. (EU) 2015/2403 till fungerande skick.

Efter detta hänvisas till att det inte är en skärpning av *rättstillämpningen*. Uppdraget var att inte göra skärpningar av *vapenlagstiftningen*.

Vi delar utredarens bedömning att privata vapensamlingar kan ha ett stort värde för bevarandet av kulturarvet.

Innehav av helautomatiska vapen skjutvapen för samling (och i bredare kontext föremål i EU kat. A) mot bakgrund av EU-direktivet har behandlats tidigare. De krav som skall uppfyllas handlar i all väsentlighet om stränga förvaringskrav. Vi antog att frågan var slutbehandlad i om att första delen av utredning behandlade just införandet av direktivet i svensk lag. Det är därför förvånande att den nye utredaren tar upp det igen.

Prop. 1995/96:52 träffar inte vapen för samlingsändamål då samling vid den tidpunkten låg utanför EU-direktivets tillämpningsområde. SoU 2022:62 kom fram till att i allt väsentligt uppfyller svensk lagstiftning kraven i ändringsdirektivet för att bevilja tillstånd till helautomatiska skjutvapen. Ds 2018:1 slutsats rörande möjligheten att bevilja svenska samlare tillstånd att förvärva och inneha skjutvapen, väsentliga delar och ammunition i EU kat A., är: ”Dessa krav får anses vara väl uppfyllda genom regleringen i vapenlagen som kompletteras av de allmänna råden på området.”

Svenska samlare har, inte genom lagstiftningen, men på grund av polismyndighetens urskillningslösa tillämpning av sina allmänna råd, redan den säkraste förvaring i hela Europa. Slutsatsen baserar vi på jämförelsen av 15 europeiska länder vi tidigare refererat till. I 10 av dessa länder, bl a Finland och Norge,

är innehav av helautomatiska skjutvapen för samling tillåtet. Tillsammans med den dagliga registerslagning som sker bedömer vi Sverige vara det land i EU som bäst uppfyller EU-direktivets krav för samling av helautomatiska skjutvapen och andra föremål i EU:s kategori A.

Som utredaren själv konstaterar avser synnerliga skäl mycket udda och oförutsebara situationer. I de fall där förutsättningar uppställts för att tillstånd skall kunna beviljas är det därför inte befogat att använda uttrycket. Förutsättningarna för samling är att helautomatiska vapen ingår i samlingsområdet och att det finns säker förvaring. Vi anser det lämpligt att man därutöver behöver ha varit vapensamlare något år. Det är tydligt nog.

Vi avråder från att begreppet ersätts med "särskilda skäl" eller något annat ordval vad gäller innehav för samlingsändamål. Samling är en stabil och kontinuerlig grund för vapeninnehav. Polismyndigheten har regelmässigt stött sig på begreppet "synnerliga skäl" för att avslå tillstånd på helautomatiska skjutvapen och enhandsvapen de senaste åren. Det gäller såväl nya tillstånd som förlängning av befintliga tillstånd för vapen som samlaren haft i 10-15 år. Att införa ett nytt begrepp utan tydlig innebörd innebär bara fortsatt rättsosäkerhet. Regelverket kommer fortsätta vara otydligt samt försvåra för samlarna. Uttrycken bör endast användas i de fall där verkligen finns behov av att göra individuella bedömningar, som tex innehav för skyddsändamål.

9.12 Undantag för vissa mindre farliga vapen

- SVEVAP tillstyrker att inga skärpta krav införs för start- och signalvapen

9.13.2 Helautomatiska enhandsvapen bör vara förbjudna

- SVEVAP **avstyrker** förslaget när det gäller vapen för samlingsändamål då det innebär en skärpning av nuvarande lagstiftning.

Se våra synpunkter under 9.11. Det finns ett antal historiskt viktiga, huvudsakligen civila skjutvapen inom området, såsom Astra 902 och Mauser 712 från 1930-talet.

10 Tidsbegränsade innehavstillstånd

10.5 Femårstillstånden bör behållas för skjutningsändamål

- SVEVAP **avstyrker** förslaget

Det är nu nästan 25 år sedan systemet med femårslicenser infördes i Sverige. SVEVAPs förhoppning var, med tanke på utredningsdirektiven, att det i denna utredning skulle presenteras en faktabaserade analys om femårslicenserna haft avsedd effekt. Ingen sådan presenteras.

Femårslicenserna har inneburit betydande olägenheter för alla legala vapenägare. Om man inte efter 25 år kan påvisa någon effekt av reglering finns inga skäl att ha den kvar.

10.6 Femårstillstånden bör avskaffas för andra ändamål än skjutning

- SVEVAP tillstyrker förslaget
- SVEVAP förordar att hänsyn tas till befintliga tidsbegränsade licenser för samlingsändamål

Övergångsbestämmelsen i 28.3.7 behandlar enbart återkallelser. I befintliga samlares innehav finns idag ett relativt stort antal vapen med femårslicenser. Vi ser ingenstans i utredningen att den frågan

behandlas. Befintliga samlingar kommer enligt utredarens förslag inte per automatik få något godkänt samlingsområde. Vi ser det som en stor risk att det inte kommer utfärdas icke-tidsbegränsade tillstånd när femårslicenserna löper ut.

Det behöver därför införas en övergångsbestämmelse för att hantera detta, t ex i form att nya icke-tidsbegränsade tillstånd utfärdas.

SVEVAP kan också konstatera att femårslicenser för samling aldrig skulle tillämpats. T om RPS var emot det på den tiden (DS 2004:32, s. 154-155). Det är därför nu mycket viktigt att inga nya hinder ställs i vägen för bevarandet av enhandsvapen och helautomatiska vapen.

19 Förvaring

SVEVAPs förslag rörande borttagande av särskild förvaringsföreskrift

SVEVAPs förslag: *När enskild person minskar sitt vapeninnehav bör polismyndigheten se över om behov av särskilda förvaringsvillkor fortfarande föreligger, ifall personen har sådana.*

Bakgrund:

Som tidigare nämnts har det i stor utsträckning den senaste tiden skett att samlare nekats förnyelse av femårstillstånd för enhandsvapen och helautomatiska vapen. Efter det har personens totala vapeninnehav sjunkit under de gränser som polismyndighetens interna riktlinjer uppställer för när krav på värdeskåp och larm klass 3 skall ställas. Samlaren har då kontaktat polismyndigheten och bett att få sina särskilda förvaringsvillkor borttagna. Polismyndigheten har i flera fall inte velat tillmötesgå detta. Då det finns en månadskostnad för larmuppkopplingen och att krav på såväl larm som värdeskåp/kasun påverkar hela familjens boendesituation, anser vi det angeläget att polismyndigheten uppmuntras till sådana hänsyn.

2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen reglerar bara situationen när tillstånd meddelas, inte när det avvecklas. Såvitt vi förstår är enda sättet att få bort särskilda förvaringsföreskrifter att driva frågan i domstol eller avveckla hela sitt vapeninnehav.

19.9 Vapensamlares förvaring

- SVEVAP **avstryker** förslaget att polismyndigheten ska få meddela föreskrifter om krav på vapensamlares förvaring av tillståndspliktiga skjutvapen.

Som utredaren nämner så framförde SVEVAP åsikten att de krav som ställs på vapenhandlars och skytteföreningars ödeförvaring inte är ändamålsenliga vad gäller förvaring i bostad. Nuförtiden är det inte bara samlare som har kommit att omfattas av krav på särskilda förvaringsvillkor utan även ett stigande antal målskyttar, speciellt ifall bägge personerna i hushållet är utövare.

En särskild förvaringsföreskrift är tänkt att vara en individuell bedömning där hänsyn tas till en rad olika faktorer. Vapeninnehavet givetvis det viktigaste, men även bostadens allmänna beskaffenhet och belägenhet, samt om det redan är utrustad med olika typer av inbrottskydd borde ha en ganska stor vikt vid bedömningen.

Polisen tillämpar konsekvent sitt poängsystem som beskrivs i utredningen. 10 enhandsvapen säkerhetsskåp, 11-20 enhandsvapen värdeskåp, 21+ enhandsvapen även larm klass 3. Ett värdeskåp EN-

1143-1 Grade III väger uppemot ett ton. Även om bjälklaget klarar av det kan det vara omöjligt att få in det i bostaden om man bor högt upp i en äldre flerfamiljsfastighet där hissen tål max 230 kg. Installationskostnaden för larm klass 3 är idag mellan 70 000 – 200 000 beroende på hur bostaden ser ut och alla bostäder uppfyller inte skalskyddskraven för installation.

Som synes stiger förvaringskraven i väldigt brant takt relativt ökningen i vapeninnehavet. Då lagstiftningen så tydligt föreskriver att det säkerhetsskåp som gäller för privatpersoner undrade vi om det kunde anses lämplighet att myndighet kunde ställa sådana krav utan att göra en konsekvensanalys, och om det fanns anledning att i lag eller förordning göra förtyliganden om vilken typ av villkor myndigheten överhuvudtaget kan ställa på privatpersoners förvaring.

Då utredaren istället vill ge myndigheten ytterligare bemyndigande **avstyrker** vi förslaget.

Övrigt

Utredaren anför att införande av ett bemyndigande för polismyndigheten att få utfärda föreskrifter inom området skulle kunna bidra att hålla handläggningstiderna nere. Då särskilda förvaringsföreskrifter i regel bara utfärdas en eller två gånger under en samlares livstid, antalet samlare är väldigt få, samt att polisen inte tar några individuella hänsyn över huvud taget, bedömer vi att påverkan på handläggningstiderna skulle bli försumbar.

Utredaren framför också det positiva i att brott mot generella förvaringsföreskrifter inte är straffbara.

- SVEVAP föreslår därför att brott mot *särskilda förvaringsvillkor* skall avkriminaliseras.

20 Tydligare möjligheter att beakta risker för allmän ordning och säkerhet

20.4 Ett skjutvapens farlighet

Särskilt om skjutvapen av typen AR-15

SVEVAPs kommentar: "Farligheten" beror till stor del på situation när vapnet använts, kort/lång håll, vad man ska skjuta på och framförallt på skyttens skicklighet. En kulsprutepistol i kaliber 9x19 parabellum är relativt ofarlig på avstånd över 300 m. Ett prickskyttegevär i .50 BMG är direkt olämpligt i närstrid. Resonemanget i övrigt kommer ordagrant från polismyndigheten, inklusive alla sakfel.

20.7.1 AR-15 och liknande halvautomatiska gevär bör inte få innehas för jakt

- SVEVAP **avstyrker** förslaget då det är mycket rättsosäkert

Ammunikionskriteriet

Det kan inte sägas vara väldefinierat vad som är "gevärs"- eller "pistol" ammunition. En av de absolut vanligaste, om inte den vanligaste kalibern, i världen, .22 Long Rifle, är ett exempel på detta. Uppskattningsvis används den ungefär lika mycket i gevär och pistol. Tolkningsen av begreppet "pistolammunition" måste då bli "kalibrar som företrädesvis används i pistoler", vilket leder till betydande tillämpningssvårigheter.

Under andra hälften av 1800-talet lanserade Winchester en hel serie nya kalibrar kallade WCF, "Winchester Center Fire", med sloganen "Samma patron i revolver och gevär". Det exemplet för oss in på frågan varför "revolverammunition" medvetet är undantagen från regleringen. Utredaren motiverar inte detta närmare.

Magasinskriteriet

Utredaren kommenterar Naturvårdsverkets upphävda föreskrifter med "*Det är emellertid svårt att definiera vad som avses med militärt utseende. Det kan dessutom ifrågasättas om just utseendet bör ges en så avgörande betydelse.*"

Utredaren föreslår sedan en reglering som bygger på ett annat svårdefinierbart begrepp "*ett löstagbart vapenmagasin av militär typ med kapacitet för mer än 10 patroner passar i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet.*"

Här vill vi påminner om en slutsats från del 1 av utredningen, SOU 2022:62, 8.1.4: "**Utredningens bedömning:** *Det är inte möjligt att skapa en definition av vapenmagasin som uppfyller de krav som ställs på tydlig och förutsebar lagstiftning.*"

Enligt utredaren kan ett föremåls "typ" också påverkas av hur stor den militära användningen är. Så ett gevär kan vara tillåtet för jakt, sen bli förbjudet, och sen bli tillåtet igen i takt med att antalet användare ökar eller minskar. Utredaren förklarar inte närmare hur det skall hanteras i relation till 28.3.8.

20.7.2 Flerskottsanordningar bör vara förbjudna

- SVEVAP **avstyrker** förslaget då det är rättsosäkert

20.7.3 Skjutvapen som kan kontrolleras utan fysisk befattning bör vara förbjudna

- SVEVAP **avstyrker** förslaget då det är extremt rättsosäkert

Under första världskriget konstruerades ett antal anordningar (Youlten hyposcope, Beech's periscope rifle m fl) som gjorde att soldaten kunde hissa upp geväret ovanför skyttegravens kant och avfira det utan att själv exponera sig för fienden. Sådana är idag mycket sällsynta och det är angeläget att de kan bevaras.

Därutöver vill SVEVAP framföra följande allmänna synpunkter

Sätt godtyckligt skjutvapen i ett skruvstäd, knyt fast ett snöre i avtryckaren så har du ordnat en anordning för fjärrstyrning. Skjutvapnet behöver iofs inte modifieras på något sätt, men iom att det har en avtryckare det går att knyta fast ett snöre i, och det går att sätta i ett skruvstäd, så kan det ju anses vara utformat för fjärrstyrning. Det går säker att komma på fler kombinationer av helt vardagliga föremål som finns i de flesta svenska hem som kan användas.

Alla dessa föremål föreslås nu benämnas "anordningar" och blir uttryckligen förbjudna att inneha. Alla skjutvapen blir också förbjudna: "*Även skjutvapen som **inte är fjärrstyrda eller självstyrande** kan vara konstruerade för eller avsedda att användas utan att skytten tar direkt befattning med vapnet i skottögonblicket. Det handlar om vapen som är särskilt utformade eller modifierade för att kunna avfyras utan att skytten håller ett finger på avtryckaren, tex. med hjälp av en **draganordning.***"

Utredaren går sedan in på området programvara. Det är idag ganska vanligt att drönare går att utrusta med kamera. Exakt samma funktion i styrsystemet som skickar signal till kameran att ta en bild skulle kunna användas för att avlossa ett skjutvapen. Civilt drönarinnehav skulle bli totalförbjudet i Sverige. Ingen närmare definition ges av den hemmasnickrade termen "obrukbar programvara" som inte används i IT sammanhang (Google ger två träffar, varav en går till utredningen).

Om förslagen genomförs skulle det få helt överblickbara och orimliga konsekvenser. Vi ser det som omöjligt att det går att modifiera till något användbart.

Fjärrstyrning av skjutvapen torde redan idag strida mot kravet om uppsikt i Vapenlagen 5 kap. 1§.

20.8 Det behövs även en ventil för oproportionerligt samhällsfarliga skjutvapen

- SVEVAP **avstyrker** förslaget

Förslaget är av övergripande karaktär. Polismyndigheten har i flera yttrande vi tagit del av angivit att de ser innehav av mer än 10 enhandsvapen som samhällsfarligt. Om förslaget genomförs skulle även befintliga tillstånd för helautomatiska vapen för samling återkallas av polismyndigheten.

24 Handläggningstiderna i ärenden om innehavstillstånd

24.8 Vapenbyten

24.8.3 Vapenhandlare bör inte hantera vapenbyten

Utredaren nämner att även SVEVAP tagit upp frågan rörande samling men behandlar den sen inte vidare.

25 En förbättrad samverkan

SVEVAP instämmer i utredarens bedömning. En förutsättning för en sådan dialog är att tillståndsmyndigheten tilldelas ett främjandeuppdrag vad gäller jakt, målskytte och samling.

27 Följdändringar och övriga frågor

27.3 Reproduktioner av tillståndsfria skjutvapen bör även fortsättningsvis omfattas av tillståndsplikt

- SVEVAP **anser** att replikor ska vara licensfria då de funktionsmässigt är ekvivalenta med de icke-tillståndspliktiga originalen, men hänsyn måste tas till MSB:s föreskrifter.

Vapnen används företrädesvis vid svartkrutsskytte och i re-enactments. Skillnaden i precision bedömer vi som liten för räfflade vapen och som obefintlig för slätborrade vapen. Vad livslängden spelar för roll i sammanhanget förklaras inte närmare.

Innehav av krut utan särskilt tillstånd är dock kopplat till ett undantag i MSBFS 2019:1, 2 kap. 3§ punkt 3, och omfattar endast vapen som innehas med tillstånd enligt vapenlagen. Om vapnen görs tillståndsfria kommer användarna att behöva särskilda tillstånd för innehav av krut. För att inte i onödan försvåra för svartkrutsskyttarna behöver den frågan lösas. MSB:s föreskrifter är för tillfället under omarbetning.

28.3.7 Nya förutsättningar för innehavstillstånd bör i allmänhet inte föranleda återkallelse

- SVEVAP **tillstyrker** förslagen

Se även 8.5.1

28.3.8 Innehav av sådana halvautomatiska gevär som förbjuds för jakt bör avvecklas.

- SVEVAP **avstyrker** förslaget
- SVEVAP **anser** att retroaktiv lagstiftning inte hör hemma i svensk rättstradition

Författningskommentarer

Flera av våra förslag leder till författningsändringar om de antas. Vi överlämnar utformningen till lagstiftaren och anger här bara allmänna kommentarer.

Vapenlagen

1 kap. 9 § - Vi har i tidigare remissvar ang. EU-direktivet påpekat att skrivningen bör förtydligas. SVEVAP föreslår följande skrivning:

Med vapenmagasin avses i denna lag löstagbara magasin för halvautomatiska skjutvapen med centralantändning, under förutsättning att vapenmagasinet kan innehålla

- fler än 20 patroner, eller

- fler än 10 patroner, om vapenmagasinet är möjligt att sätta in i ett halvautomatiskt skjutvapen med centralantändning, vars pipas längd överstiger 30 cm eller vars totala längd överstiger 60 cm

3 kap. 3 § - Som SVEVAP beskriver i 19.9 så är bostäder inte byggda med några slags skalskyddskrav i åtanke. Larm klass 3 (och 2) ställer båda krav på skalskydd. Vi föreslår därför att polismyndighetens rätt att sätta villkor för privatpersoners vapenförvaring begränsas, så att det för privatpersoner inte är aktuellt med någon högre larmklass än klass 1. Även efter denna åtgärd skulle svenska samlare ha Europas säkraste förvaring.

För SVEVAP:s räkning

Göran Granqvist

Ordförande